

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	5
İÇİNDEKİLER.....	7
KISALTMALAR.....	23

BİRİNCİ BÖLÜM FİKİH BAŞLANGICI VE USULÜ

I. FİKİH KAVRAMI	25
A. Genel Olarak Fıkıhın Tanımı.....	25
B. Fıkıh ve Hukuk	29
C. Fıkıh ve İslâm Hukuku.....	31
D. Fıkıh ve Şeriat.....	32
II. FİKİH SİSTEMİNİN ÖZELLİKLERİ.....	33
A. Dini Kaynaklı Olması	33
B. Müstakil Bir Hukuk Sistemi Olması.....	34
C. Evrensel ve Sürekli Olması.....	36
D. Fakihlerin İçtihatlarıyla Gelişmiş Olması	37
E. Meseleci Bir Yöntemle Doğmuş ve Gelişmiş Olması.....	38
F. Fıkıh ve Diğer Hukuk Sistemleri	39
1. Genel Olarak	39
2. Fıkıh ve Roma Hukuku	41
III. FİKHİN OLUŞUMU VE TARİHİ DEVİRLER	44
A. Resulullah (ﷺ) Dönemi	44
B. Sahabe Dönemi	46
C. Tabiî Dönemi	48
D. Müçtehit İmamlar Dönemi (Olgunluk Dönemi)	49
1. Hanefî Mezhebi.....	52
2. Mâlikî Mezhebi	53
3. Şâfiî Mezhebi.....	54
4. Hanbelî Mezhebi	55
E. İstikrar (Tahric-Taklit) Dönemi	56
F. Kanunlaştırma ve Yeni İctihat Dönemi.....	58

IV. FIKİHTA HÜKÜM TEORİSİ	59
A. Şer'î – Amelî Hükümler	59
1. Teklifî Hüküm	59
a. Dünyevî Maksudı Önceleyen Teklifî Hükümler	59
aa. İn'ikâd	59
ab. Sıhhat	60
ac. Butlân	60
ad. Fesâd	60
ae. Nefâz	61
af. Lüzum	61
b. Uhrevî Maksudı Önceleyen Teklifî Hükümlere Göre Mükelleflerin Fiilleri	61
ba. Farz	62
bb. Vacib	62
bc. Mendub	62
bd. Haram	63
be. Tahrimen Mekrûh	63
bf. Tenzîhen Mekrûh	64
bg. Mubâh	64
2. Vad'î Hükümler	64
V. FIKHİN KAYNAKLARI	65
A. Asli Deliller	66
1. Kitap	66
2. Sünnet	67
a. Rivayet Edilmesi Bakımından Sünnet	69
aa. Mütevatir Haber	69
bb. Meşhur Haber	70
cc. Âhâd Haber (Haber-i Vâhid)	70
b. Resulullah (ﷺ)'in Sıfatları ve Sünnetin Bağlayıcılığı	70
aa. Sünnet-i Hüda	70
bb. Sünnet-i Zevaid	71
cc. Hasâisu'n-Nebi	71
3. İcmâ	71
B. Fer'î Deliller	73
1. Kıyas	73
2. İstihsan	74

3. İstıslah	77
4. İstışâb	79
5. Sedd-i Zerâi	80
6. Sahabî Kavli	81
7. Önceki Şeriatlar (Şer'u Men Kablenâ)	82
8. Örf	83
KAYNAKÇA	86

İKİNCİ BÖLÜM

ANAYASA VE İDARE HUKUKU

I. GENEL OLARAK	89
II. DEVLETİN YAPISI VE GEREKLİLİĞİ	90
III. DEVLETİN UNSURLARI	92
A. Egemenlik (Hakimiyet)	92
B. Ülke	94
C. Halk	95
IV. DEVLETİN TEMEL ÖZELLİKLERİ	96
A. Dini Esaslara Dayanması	96
B. Sınırlı İktidar	98
C. Şûrâ (Danışma) İlkesi	99
V. İSLÂM DEVLET TEŞKİLATI	101
A. Halife (Devlet Başkanı)	101
B. Halifenin Belirlenmesi	102
1. Seçim (Biat) Usulü	102
2. Ahd-İstihlaf (Aday Gösterme)	104
3. Şûrâ Usulü	105
4. İstila (Darbe, Kuvvet Kullanma)	106
C. Halifede Bulunması Gerekli Nitelikler	107
1. Müslüman Olmak	108
2. Hür Olmak	108
3. Âkil-Baliğ Olmak	108
4. Duyu Organları Sağlam Olmak	108
5. Erkek Olmak	109
6. Müçtehit Olması	109
7. İslâm Toplumunun En Faziletlisi (Adil, Dürüst, Ahlaklı) Olması	109

8. Kureyş Kabilesinden Olması	110
9. Diğer Şartlar	111
D. Görevleri.....	111
E. Görevinin Sona Ermesi	112
1. Ölüm ve Feragat	112
2. Azil ve Azil Sebepleri.....	112
a. Akıl Hastalığı.....	112
b. Bedeni Sakatlıklar.....	113
c. İrtidat.....	113
d. Esir Düşme.....	113
e. Adaletten Ayrılıp Fıska Sapma (Fasıklık).....	113
B. Yardımcıları	114
1. Vezirler.....	114
2. Divan	115
VI. DEVLETİN FONKSİYONLARI.....	115
A. Yasama	115
B. Yürütme.....	117
C. Yargı.....	118
KAYNAKÇA.....	120

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MALİ HUKUK

I. MALİ HUKUKUN HUKUKİ MAHİYETİ.....	121
II. VERGİ ÇEŞİTLERİ.....	122
A. Müslümanlardan Alınan Vergi Çeşitleri.....	122
1. Zekât (Sadaka).....	122
a. Genel Olarak	122
b. Zekât Gelirlerinin Tasnifi	123
c. Zekâtın Sarf Edileceği Yerler	124
d. Zekâtın Sarf Edilme Ölçüsü.....	124
2. Maden ve Define (Rikâz) Vergisi.....	125
3. Gümrük Vergisi (Uşûr).....	125
4. Olağanüstü Vergiler (Nevâib).....	126
B. Gayrimüslimlerden Alınan Vergiler.....	126
1. Cizye.....	126
2. Harâc.....	127

3. Gümrük Vergisi (Uşûr)	128
4. Olağanüstü Vergiler (Nevâib)	128
KAYNAKÇA	128

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

CEZA HUKUKU

I. CEZA HUKUKUNUN TANIMI, AMACI VE BÖLÜMLERİ	129
A. Ceza Hukuku ve İlişkili Kavramlar.....	129
1. Ceza Hukuku.....	129
2. Suç Kavramı.....	129
3. Siyâset-i Şer'îyye	130
B. Ceza Hukukunun Amacı	131
C. Ceza Hukukunun Bölümleri.....	131
II. KORUNAN HUKUKİ YARAR.....	132
III. İLKELER.....	132
A. Cezalandırma Yetkisi.....	132
B. Suçta ve Cezada Kanunilik	133
C. Suç – Ceza Denkliği.....	133
D. Şahsilik	133
E. Cezaların Eşitliği.....	134
F. Bireyselleştirme	134
IV. SUÇUN UNSURLARI.....	134
A. Maddi Unsurlar	134
1. Fiil.....	134
2. Netice	135
3. Nedensellik Bağı	136
4. Fail	136
5. Mağdur.....	137
6. Suçun Konusu	137
B. Manevi Unsurlar	137
C. Hukuka Aykırılık	138
1. Meşru Savunma.....	138
2. Görevin İfası	139
3. Hakkın Kullanılması	139
4. İlgilinin Rızası.....	140
5. Zilyetliğin Korunması	140

V. SUÇUN TÜRLERİ (HAD-KISAS-TAZİR)	141
A. Had Suçları	142
1. Şübh.....	142
2. Zina.....	145
3. Kazf	148
4. Hırsızlık	149
5. Hırabe (Yol Kesme).....	151
6. Ridde.....	152
7. Bağy.....	154
B. Kisas ve Diyet Suçları	156
1. Adam Öldürme Suçu	156
a. Kasten (Amden-Taammüden) Adam Öldürme	156
b. Kasıt Benzeri (Şibhi Amd) ile Adam Öldürme	158
c. Hataen Adam Öldürme ve Hata Benzeri ile Adam Öldürme	158
d. Sebebe Olma ile (Tesebbüben) Adam Öldürme	159
2. Yaralama Fiilleri (Müessir Fiiller).....	159
C. Tazir	160
KAYNAKÇA.....	162

BEŞİNCİ BÖLÜM

KİŞİLER HUKUKU

I. GİRİŞ	165
II. GERÇEK KİŞİLER.....	165
A. Kişiliğin Başlangıcı	165
B. Kişiliğin Sona Ermesi	166
1. Hakiki (Gerçek) Ölüm	166
2. Hükmi Ölüm	166
3. Takdiri Ölüm	168
C. Ehliyet	168
1. Vücub (Hak) Ehliyeti.....	168
2. Eda (Fiil) Ehliyeti	169
D. Ehliyet Açısından İnsan Hayatının Evreleri	169
1. Cenin.....	169
2. Çocukluk (Gayri Mümeyyiz Çocuk)	170
3. Temyiz Çağı (7-15 yaş)	171

4. Buluğ (Ergenlik).....	172
5. Rüşd (Erginlik).....	173
E. Ehliyeti Sınırlandıran Sebepler (Ehliyet Arızaları).....	174
1. Semavi Ehliyet Arızaları	174
a. Akıl Hastalığı (Cünun)	174
b. Akıl Zayıflığı, Bunama (Ateh)	175
c. Uyku (Nevm) ve Bayılma (İğma).....	175
d. Kölelik.....	175
e. Ölüm Hastalığı (Maraz-ı Mevt).....	176
2. Müktesep Ehliyet Arızaları	178
a. Sefihlik (Savurganlık)	178
b. Sarhoşluk.....	179
c. Borçluluk ve İflas	180
F. HUKUKİ TEMSİL (VELAYET VE VESAYET).....	180
III. TÜZEL KİŞİLER.....	181
A. Devlet.....	182
B. Beytülmal.....	182
C. Vakıflar	182
KAYNAKÇA	185

ALTINCI BÖLÜM

AİLE HUKUKU

EVLENME

I. GİRİŞ.....	187
II. NİKAHIN TARİFİ VE HÜKMÜ	188
III. EVLİLİK ÖNCESİ İLİŞKİLER.....	189
A. Görüşme.....	189
B. Nişanlanma	189
IV. NİKAHIN RÜKÜNLERİ (UNSURLARI).....	190
A. Akdin Tarafları	191
B. İrade Beyanı.....	191
V. NİKAHIN ŞARTLARI.....	192
A. İnikad (Kurucu) Şartları.....	192
1. Ehliyet	192
2. Meclis Birliği	194

3. Devamlılık	194
4. Evlenme Engelinin Olmaması	195
a. Sürekli Evlenme Engelleri	196
b. Geçici Evlenme Engelleri	197
5. İrade Beyanının Şartsız (Müecceze) Olması	198
B. Nikahın Sıhhat (Geçerlilik) Şatları	199
1. Şahitler.....	199
2. Rızayı Sakatlayan Hallerin Olmaması	200
C. Nikahın Nefaz (Yürürlük) Şatları	200
D. Nikahın Lüzum (Bağlayıcılık) Şatları	201
VI. NİKAH ÇEŞİTLERİ	202
A. Geçerlilik Bakımından	202
1. Sahih Nikah	202
2. Batıl Nikah.....	202
3. Fasid Nikah.....	203
4. Mevkuf Nikah.....	203
B. Bağlayıcılık Bakımından (Lazım Nikah-Gayri Lazım Nikah)	204
VII. NİKAHIN HUKUKİ SONUÇLARI	204
A. Genel Olarak	204
B. Kocanın Hakları	205
1. İtaat	206
2. İkametgahı Belirleme ve Kadının Koca Evine Yerleşmesi.....	207
3. Ziyaretçi Kabulünü ve Evden Çıkışı Sınırlama	207
4. Sınırlı Tedip Hakkı	208
C. Karşılıklı Haklar	209
D. Karının Hakları	210
1. Ayrı Ev İsteme Hakkı	210
2. Adalet	210
3. Mehir	211
4. Nafaka.....	212

BOŞANMA

I. GİRİŞ	215
II. EVLİLİĞİN SONA ERMESİ	215
A. Talak	215
1. Talak yetkisi	216
2. Talak Ehliyeti	217

3. Talakın Konusu	218
4. Talak için Kullanılan Sözler.....	218
5. Talak Çeşitleri	219
a. Sayısına Göre	219
b. Tek Taraflı İrade ile Dönebilme İmkanına Göre	220
aa. Ric`î Talak	220
bb. Bâin Talak	220
c. Şarta veya Vadeye Bağlı Olup Olmamasına Göre.....	221
d. Usule Uygun Olup Olmamasına Göre.....	221
aa. Sünnî Talak	221
bb. Bid`î Talak.....	222
B. Muhâlea	222
C. Fesih.....	223
D. Tefrik (Kazai Boşanma).....	224
E. Dolayısıyla Boşanma Sonucu Doğuran Usuller.....	226
1. İlâ	226
2. Lian	226
3. Zihar	227
II. EVLİLİĞİN SONA ERMESİNİN SONUÇLARI.....	228
A. İddet	228
B. Soybağı (Neseb).....	229
C. Hidane	229
KAYNAKÇA	231

YEDİNCİ BÖLÜM

MİRAS HUKUKU

I. GİRİŞ VE GENEL OLARAK.....	233
II. MİRASIN UNSURLARI.....	234
A. Miras Bırakan (Muris)	234
B. Mirasçı (Varis).....	235
1. Ashabu'l-Feraiz.....	235
2. Asabe.....	235
3. Zevi'l-Erham.....	235
C. Tereke	236

III. MİRASÇILIK SEBEPLERİ	238
A. Kan Hısımlığı	238
B. Evlilik Bağı	238
C. Vela	238
IV. MİRASIN ŞARTLARI	238
A. Miras Bırakanın Ölmesi	239
B. Muris Öldüğünde Mirasçıların Hayatta Olması	239
C. Miras Engelinin Bulunmaması	240
V. MİRASÇILIK ENGELLERİ	240
A. Mirasçının Miras Bırakanını Öldürmesi	240
B. Kölelik	240
C. Din Farkı	240
D. Ülke Farkı	241
E. Ölüm Anının Bilinmemesi	241
F. Hacb ve Teharuc	242
VI. MİRAS PAYLAŞIMI	242
A. Miras Oranları Hakkındaki Ayetler	243
B. Reddiye ve Avliye	243
C. Feraiz Tablosu	244
D. Örnek Miras Hukuku Soruları	245
KAYNAKÇA	246

SEKİZİNCİ BÖLÜM

EŞYA HUKUKU

I. MAL	247
A. Genel Olarak	247
B. Mal Çeşitleri	247
1. Müttekavvim – Gayrimüttekavvim Mal	247
2. Mislî - Kıyemî Mal	248
3. Taşınır (Menkul) – Taşınmaz (Gayrimenkul) Mal	248
4. Kullanılan – Tüketilen Mal	249
II. EŞYA HUKUKUNDAKİ HAK TASNİFİ	249
A. Milk	249
B. Hukuk	251
C. İbâha	252

III. MÜLKİYETİ KAZANMA YOLLARI.....	252
A. Aslen Mülkiyeti Kazanma Yolları	252
1. İhraz	252
2. Lukata (Bulunmuş Eşya).....	253
3. Define.....	253
4. Maden Mülkiyeti.....	253
5. Karışma ve Birleşme (Halt ve İhtilat-ı emval)	254
6. Hukuki Tağyir (İşleme).....	254
B. Devren Mülkiyeti Kazanma Yolları.....	254
1. Hukuki İşlemler.....	254
2. Halefiyet.....	255
C. Zamanaşımı.....	255
IV. MÜLKİYET HAKKININ SINIRLANDIRILMASI.....	255
A. Genel Sınırlamalar	255
1. Komşuluk Hakkı	255
2. Şüf'a Hakkı	256
B. Sınırlı Aynî Haklar.....	257
1. İrtifak Hakları.....	257
a. Genel Olarak.....	257
b. Eşyaya Bağlı İrtifak Haklarının Çeşitleri	258
aa. Kaynak (Su alma) Hakkı (Hakku'ş-şirb)	258
ab. Su Akıtma (Mecra ve Mesil) Hakkı.....	258
ac. Geçit İrtifakı (Hakku'l-murur).....	259
ad. Üst Hakkı (Hakk-ı Karar – Hakk-ı Tealli).....	259
ae. Kiriş Koyma Hakkı (Vaz-ı Haşb)	260
c. Şahsa Bağlı İrtifak Haklarının Çeşitleri.....	260
aa. Şahısla Kâim İrtifak Hakları	260
ab. Düzensiz Kişisel İrtifaklar	261
2. Fer'î Aynî Haklar	261
a. Rehin	261
c. Hapis Hakkı.....	263
V. ZİLYETLİK.....	264
A. Genel Olarak	264
B. Zilyetliğin Korunması.....	264
C. Zilyetlik Davaları.....	264
KAYNAKÇA	265

DOKUZUNCU BÖLÜM

BORÇLAR HUKUKU

I. BORÇ KAVRAMI	267
II. BORCUN UNSURLARI.....	267
A. Taraflar	267
B. Borcun Konusu.....	268
C. Borcun Sebebi (Kaynağı)	268
III. BORÇ ÇEŞİTLERİ	268
A. Kazâen Borç – Diyâneten Borç	268
B. Mutlak Borç – Şarta Bağlı Borç	269
C. Muaccel Borç – Müeccel Borç	269
D. Basit Borç – Müşterek Borç	270
IV. BORCUN KAYNAKLARI.....	270
A. Kanun	270
B. Haksız Fiil	271
1. Haksız Fiilin Unsurları	271
a. Fiil.....	271
b. Zarar.....	272
c. İlliyet Bağı	274
d. Kusur.....	275
e. Hukuka Aykırılık	275
2. Haksız Fiilin Türleri	275
a. Gasp	275
b. İtlaf.....	276
C. Sebepsiz Zenginleşme (Haksız İktisap).....	276
D. Vekaletsiz İş Görme	277
E. Tek Taraflı Hukuki İşlem	277
F. Akit.....	278
1. Akdin Kurucu Unsurları	278
a. Taraflar	278
b. İrade Beyanı.....	279
c. Akdin Konusu (Mahal)	279
2. Akdin Geçerlilik (Sıhhat) Unsurları	280
a. İkraha (Korkutma)	280
b. Hezl.....	281

c. Garar (Belirsizlik).....	281
d. Cehalet (Bilinmezlik)	282
e. Zarar	282
f. Fasid Şart ve Faiz Yasağı (Riba)	282
3. Akdin Yürürlük (Nefâz) Şartları	283
4. Bağlayıcılık (Lüzûm) Şartları.....	283
a. Ayıp Muhayyerliği	284
b. Vasıf Muhayyerliği.....	284
c. Görme Muhayyerliği	284
d. Şart Muhayyerliği.....	284
e. Tayin Muhayyerliği	284
5. Akdin Tasnifi	285
a. Sıhhat (Meşruiyet) Bakımından Akitler	285
b. Bağlayıcılık Bakımından Akitler.....	285
c. Yürürlük Bakımından Akitler.....	285
d. Konusu Bakımından Akitler.....	286
e. Bedel Bakımından Akitler.....	286
f. Ayna Bağlılık Bakımından Akitler.....	286
g. İsimli Olmaları Bakımından Akitler	286
h. Şekle Bağlılık Bakımından Akitler.....	286
6. Akit Çeşitleri	286
a. Satış (Bey') Akdi.....	286
b. Bağışlama (Hibe) Akdi.....	287
c. Kira (İcâre) Akdi	288
d. Karz (Tüketim Ödücü) Akdi	290
e. Âriyet (Kullanım Ödücü) Akdi.....	291
f. Vedia (Emanet - Saklama) Akdi.....	291
g. Kefalet Akdi	292
h. Vekalet Akdi.....	293
ı. İstisna (Eser) Akdi.....	294
V. BORCUN İNTİKALİ	294
VI. BORCUN SONA ERMESİ	295
A. İfa.....	295
B. İfa Yerine Edim (İstibdal).....	296
C. Yenileme.....	296

D. Takas	296
E. İbra	296
F. Fesih	296
G. Alacaklı ve Borçlu Sınıfının Birleşmesi	297
H. Zamanaşımı	297
KAYNAKÇA.....	297

ONUNCU BÖLÜM

TİCARET VE TÜKETİCİ HUKUKU

I. GİRİŞ	299
II. TÜKETİCİ HUKUKU BAĞLAMINDA İSLÂM'DA YASAKLI SATIŞLAR VE ÇEŞİTLİ ALIŞVERİŞ TÜRLERİ.....	300
III. TÜKETİCİNİN KORUNMASI BAĞLAMINDA TİCARİ HAYATA GETİRİLEN YASAKLAMALAR.....	302
IV. ŞİRKETLER	306
A. Mülk Şirketi.....	307
B. Akit Şirketi (İslâm Ticaret Hukukunda Şirketlerin Temel İlkeleri).....	307
V. ŞİRKET ÇEŞİTLERİ.....	309
A. Hukuki Mahiyetine Göre Şirketler	309
1. Mufavada Şirketi	309
2. İnan Şirketi	310
B. Sermaye Unsuruna Göre Şirketler	311
1. Sermaye (Emval) Şirketi.....	311
2. İş ve Taahhüt Şirketi (A'mal)	312
3. Vücut Şirketi.....	312
C. Diğer Ortaklıklar	313
1. Emek-Sermaye Şirketi (Mudarebe)	313
2. Ziraat Ortaklıkları	316
a. Müzaraa	316
b. Müsakat.....	319
c. Muğarese.....	320
VI. SİGORTA	321
KAYNAKÇA.....	324

ON BİRİNCİ BÖLÜM

YARGILAMA HUKUKU

I. YARGILAMA KAVRAMI.....	325
II. YARGI KUVVETİ	326
III. YARGI ORGANI	326
A. Mahkeme	327
1. Kavramsal Çerçeve	327
2. Tek veya Birden Fazla Hakimli Olmaları Bakımından Mahkemeler	327
3. Dereceleri Bakımından Mahkemeler	327
4. Mahkemelerin Görev ve Yetkileri.....	328
IV. YARGILAMA HUKUKUNUN TEMEL UNSURLARI	329
A. Hakim	329
1. Hakimde Bulunması Gereken Nitelikler	329
2. Hakimin Görev ve Yetkileri	331
3. Hakimin Sorumluluğu	331
4. Hakimin Görevinin Sona Ermesi	332
5. Hakimin Yardımcıları	332
a. Naip	332
b. Şuhûdü'l-Hâl	332
c. Kassam	333
d. Kâtip.....	333
e. Genel Kolluk	333
f. Adli Kolluk.....	333
aa. Muhzır (Çuhadar (Mübaşir))	333
ab. Mübaşir.....	333
ac. Çavuş	334
ad. Müzekkî.....	334
g. Müftî.....	334
h. Tercüman.....	334
ı. Bilirkişi.....	334
B. Yargılama Usulü ve Hüküm	335
1. Dava	335
a. Kavramsal Çerçeve.....	335
b. Davanın Unsurları ve Şartları	335

c. Dava Çeşitleri	336
d. Yargılama Süreci	336
2. Hüküm	339
a. Kavramsal Çerçeve ve Genel Kurallar.....	339
b. Gıyâbî Yargılama ve Hüküm	339
3. Kanun Yolları ve Tahkim	340
a. Genel Olarak Kanun Yolları	340
b. Yargı Kararlarını Bozma Nedenleri	341
aa. Genel bozma nedenleri.....	341
ab. Usul hataları	341
ac. Maddi hukuka aykırılığın bulunması	342
c. Tahkim	343
C. İspat Vasıtaları.....	343
1. Tanıklık (Şahitlik).....	344
2. Tevâtür.....	347
3. Yemin	347
4. İkrar	349
5. Yazılı Delil	349
6. Kesin Karine	350
7. Hakimin Şahsi Bilgisi	350
KAYNAKÇA.....	351